

Előfizetési díj	
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy óra	1 „
Egyes szám ára 5 kr.	

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor ára 6 kr. Rélyedij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen stein és Vogler (Neuer Markt 11). Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9. sz.)

Nyitltéri cikkek

garmond sora után 25 fr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám. hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A „KELET”

politikai és közgazd. napilap
negyedik félévi folyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t előfizetők méltó igényei kielégíttessenek.

Előfizetési árak maradnak a régiek:

Jul.—decz. félévre 6 frt. Egy óra 1 frt.

Jul.—sept. negyd. 3 frt. Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „KELET” kiadóhivatala.

Kolozsvár, július 9. 1872.

(K. S.) Azon felfogáshoz képest, melynek e lapok 155-dik számában a szavazási jogról, jelentőségéről, s a szavazási jogosultságról általában kifejezést adánk: alárendelt fontosságot kell tulajdonítanunk a szavazás módjának.

Történjék a szavazás akár nyíltan, akár titkosan: nem egyének, mint a szavazó polgár politikai meggyőződése nyilvánításának kell lennie. Öntudatosság és szabadság két oly követelménye a szavazásnak, mely nélkül fictióvá válik eredménye. Ezek nélkül mestersegesen összegyűjtött szavak többsége fogna bitorolni azon szent helyet, melynek oltárához állított papja, hazug kifejezője lenne a választó állam-polgárok politikai hitvallásának. Magasb szempontból tekintve tehát, a lényeg magában a szavazási jog meghatározásában és kelleiben fekszik, mi mellett annak gyakorlati módja mivel állam-polgárokra nézve egészen közömbös. De felfogásunk szerint jelentőséget nyer a mód egy olyan államban, mint a miénk, melynek oly széles alapon nyugvó jelenlegi járványban levő választási törvénye egész tömeget szőlítja, a jog horderejéről még fogalommal sem bíró állam-iakosoknak a választási urnához. S midőn a végcél, t. i. minden állampolgár miveltségét s így szavazóképességét szemelött tartva és óhajtvá, mi is visszalépésnek tekintünk a már jogosítottaknak a választási jogtól való megfosztását: oda kell törekednünk, hogy a most jogosultak közül hová tovább mentől kevesebb*) legyen érdemtelenség és fontos jog gyakorlatára.

Ugy erre, valamint a szavazat említett öntudatosságára és szabadságára nézve is vezető lépésnek tartjuk a nyílt szavazást, mit Kolozsvár városa is véleményünk szerint igen helyesen alkalmazott a legközelebbi alkalommal.

Keleti faj vagyunk, de nemzetünknek a keresztényiség felvétele s magas erkölcsi elveinek elsajátítása által az európai államcsaládokba belépése óta történelmünk bizonyítása szerint: erkölcsi érzülete, nyílt férfiasága s nemese önérzete adhat jellemet és nemzeti saját-ságot. E nemzeti jellemmel leginkább megfelelő a nyílt szavazás. Hisszük, hogy törvényhozásunk annak idején a választási törvény újalkotásánál többek között e fontos momentumot sem hagyja figyelmen kívül, mert midőn a Magyarállamnak alkotmányt, a magyar nemzetet jellemét szem előtt kell hogy tartsa.

A szavazat öntudatosságának legnagyobb ellensége a tudatlanság. Ezen igaz, hogy csak a nevelés s az államalakók által a polgári és politikai jogoknak megismerése segít teljesen, de hogy a nyílt szavazás is e tekintetben némi

eredmény felmutatásának lehetőségét magában foglalja, csak egy nyílt szavazásnak végig figyelemmel kísérése meggyőzhet akárkit.

A miveletlen ember a tanult, értelmes és független általa ismert és tisztelt szavazó polgártársai szavazását látva és hallva, ösztönyszerűleg a szavazás indító okát vizsgálhatja, s mentől inkább meg van győződve azok becsületességéről, annál inkább van indítva kérdészködni, magának felvilágosítást szerezni és követni is őket. Ezért a nyílt szavazás nemcsak némi önművelést eszközölni képes, hanem előbb említett értelmes szavazók követése által addig míg önmagából merithetné szavazata indokát: veszélyhárító is.

A szavazás szabadságának pedig legnagyobb ellensége nem e szellemi és erkölcsi fölény e befolyása, hanem azon részint fizikai, részint lélektani kényszer, mit azok gyakorolnak a tudatlan vagy elégedetlen tömegre, kiket néha a Platóni módra képzelt eszméi állam és államszervezet utáni rajongás, vagy egyedül helyesnek képzelt vallásos eszmék és elvek; a társasléti követelménye szerint már emberi kettőstérmetűnkől kifolyólag szükségképp korlátozott szabadság helytelen felfogása vezet; az olyanok, kiket vagy tévelygők, vagy fájdalom igen sokszor alyas önérdék, hatalomvágy, a munkakerülő s e miatt proletarius, elégedetlen s a társadalmi rendet felforgatni kívánó pártok állítanak lelketlenül a küzdőterre kotesül, nyomorult érczen vásárolva a meggyőződést, rábeszélve, ijesztgetve, fenyegetve, csak hogy az önérdék, mely szennyes zászlójuk jelszava, valósuláshoz juthasson.

Ezen erkölcsi rontó s az erkölcsi alapokra nyugvó államot végveszélylyel fenyegető elemek ellensúlyozására, egyedül a nyílt szavazás a biztos fegyver, mely ha nem is lesz képes minden visszaélést kiirtani: csorba lesz ugyan rajta, de fegyver marad. A titkos szavazásnál, minden, a nyílt szavazásnál kevesebb rossz lehet.

Már pedig azt kell követnünk a mi kevésbbé veszélyes, hol a teljes jó keresztül nem vihető.

— Egy „törvényelőkészítő bizottság” (kódifikációs osztály) föllállításáról az „U. Lloyd”-ban a következőket olvassuk:

Az e tárgyban készített törvényjavaslat 12 szakaszból áll s a fölsége helybenhagyását e hó 4-én nyerte meg.

Az 1. § szerint a bizottság „közvetlen közege lesz az összes miniszteriumnak, s személyesen a miniszterelnök alatt fog állani.” A bizottság áll a) alelnökből (5000 ft. fizetéssel 1000 ft. lakbérrel); b) öt tagból minisztertanácsosi ranggal, kettő öt, három négyezer ft. fizetéssel s 600 ft. lakbérrel; c) két titkárból — az idősebb osztálytanácsosi ranggal 2500 ft. fizetéssel 500 ft. lakbérrel; az ifjabb miniszteri titkári ranggal 1800 ft. fizetéssel, 400 ft. lakbérrel. Az egyik titkár egyuttal könyvtárnok is; d) egy kezező hivatalnokból 1200 ft. fizetéssel 300 ft. lakbérrel. — Szakértők szükség esetén meghívathatnak s napi díjakat kapnak.

Mikor törvényjavaslatok fölött határoz a bizottság, vagy alapelvek megállapítása végett tanácskozik, szerves utasításokat készít, szöveget állapít meg: akkor az elnöklés mindig azt a minisztert illeti, a kinek szakába a tárgyalt törvényjavaslat tartozik (2. §); különben az alelnök vezeti a tanácskozásokat.

A bizottság feladata leendő a 3. § értelmében az illető miniszterek instrukciói, és az általa megállapított elvek alapján törvényjavaslatokat, keresztülviteli szabályzatokat és rendeleteket alkotni, vagy az egyes szakminiszteriumok által elkészített javaslatokat az összhangzat megtartása, a rendszer, a külforma, és meghatározások egyöntetűsége czéljából átvizsgálni, s ez iránti indokolt helyeslést beterjeszteni. Továbbá a bizottság az illető miniszterek kívánságára maga is állapíthat meg alapelveket, melyek alapján törvényjavaslatot készítene. Ezen felül a bizottság köréhez tartoznak a nemzetközi szerződések átvizsgálása és megbírálása, s főleg minden nemzetközi jogi kérdéseket illető ügyek. Végül a bizottság-nak minden felmerülő fontosabb közigazgatási jogi kérdésnél is el kell mondania helyeslését.

A 4. § meghatározza a szolgálati eljárás eshetőségeit. Ha az illető szakminiszter előre meghatározta az alapelveket, s a bizottságtól csak a törvény szövegezését kívánja, akkor a bizottságnak előbb jóvá

kell hagyania az alapelveket, s e jóváhagyás az illető miniszter elé terjesztetik; csak ennek elhatározása után fog a bizottság a javaslat szövegezéséhez. Vagy a miniszter a bizottságtól az alapelveknek megállapítását kívánja, vagy pedig egy kész törvényjavaslatot ad be hozzá, s ez esetben a bizottság a javaslatot mindenekelőtt a fönlálló törvényekkel hasonlítja össze és ítéli meg, s ítéletét írásban tartozik közölni a miniszterrel.

A szöveg végleges megállapítása a bizottság nagyülésében történik az 5. § értelmében. A szöveg az indokolással együtt az illető miniszterhez tétetik át, ki a szükséglet szerint szakbizottságot is hívhat össze, melyen a törvénykészítő bizottság határozatai nem kötelezők a miniszterekre nézve.

A 6. § az alelnök működési körét írja le, a 7. § megállapítja az ülések idejét és napirendjét, a 8. § pedig a jegyzőkönyv mikénti vezetését szabályozza. A 9. § szerint a bizottsággal jóváhagyás végett nem csak a miniszterek és minisztertanács által eszközölt változtatások, hanem a képviselőház vagy a felsőház által tett lényegesebb módosítványok is közölhetnek. A 10. § mondja, hogy a bizottság a kódifikációs bizottság könyvtárát az igazságügyi-miniszteriumban használhatja. A 11. § szerint a bizottság költségei a miniszterelnök költségvetésében vétetnek fel, s a 12. § szerint, a miniszterelnök rendelkezik a bizottság helyisége, berendezése és szolgaszemélyzete felett.

A nemzetiségi eszme.

II.

(M. A.) Nagy jelentőséggel bír a nyelv, mint a nemzetiségi jelleg főleg azért, mert külső testi alapja van, s mert egyidejűleg a nemzet egész szellemi fejlődésének kinyomatát képezi. Nemcsak puszta külalakja a gondolatnak, hanem eszköze is a tiszta gondolatok, s főleg az absztrakt eszmék alkotásának, melyeket hangok, mozdulatok s pillantás által az állatok is kifejezhetnek. Ehhez járul, hogy a nyelv sokkal állandóbb, mint a népelet többi nyilatkozmányai, az erkölcsök, szokások, táplálkozás és lakhely, melyek egyébiránt szintén lehetnek ugyanazon népnél egészen megváltozóak. Ha egy nép északról délre költözik, ha a pásztor- és vadászéletet földmivelés-vagy iparral cseréli fel, táplálkozás- és életmódja egészen átalakul, de nyelve ugyanaz marad, s legfeljebb gazdagodik s tovább fejlődik az egész nép-szellem fejlődésének arányában.

A nyelvben találjuk fel tehát a nemzetiségnek döntő ismérvét. A hány nyelv, annyi nemzet, a hány tájszólás, annyi néptörzs. E megegyezés annyira el van fogadva, hogy az egyes népek eredetét s rokonságát a tudomány csaknem kizárólag nyelveik viszonya szerint ítéli meg. Még inkább elismerték azt az uralkodók s államférfiak, kik midőn ki akartak irtani valamely idegen nemzetiséget, mindennek előtt saját nyelvének használatát igyekeztek megakadályozni, s a magokét erőszakolták rája. S az elnyomottak a szellem legterhesb nyűgének, legelviselhetlenebb terhének mindig az ily nyelv-kényszert tekintették. Pedig a leghatalmasabb zsarnoknak sincs ereje egyre: a népnélv megváltoztatására. Korlátozhatni ugyan annak használatát s nyilvánulási terét, de megváltoztatni nemzeti típusát épen oly lehetetlen, mint megtiltani a növénynek azt, hogy saját virágait s gyümölcsét teremje. Az ily elnyomott nemzetiségek vezetői — hazánk közelmultja a legjobb példa reá — ezekből irányozták s irányozzák minden figyelmüket arra, hogy a nemzeti nyelvet nemesítsék, irodalmát gazdagítsák s az érdekeltséget irányában növeljék. S a nagy Németország története eléggé mutatja, hogy a nyelv és irodalom fejlesztése öntudatos szándék nélkül is ujja születéshez vezethet egy nagy népet, mely romhalmazzá válna, szinte egészen elvesztette már egységének tudatát.

Erkölcseileg jogosultnak ismervé el a népek természetesen különbözőségét, a nemzetiséget, nem néhez e természet törvény áldásos hatásait is felismerünk. Csak mellékesen említjük meg, hogy nélküle az egész földgömb lakályossága s a természet feletti uralom lehetetlen volna. A fő dolog a szellem élet alkotásainak azon elbájló változatossága, mely nélkül az emberiség egy végtelen fenyveshez hasonlítana, hol a fák csak kor és nagyság tekintetében különböznek, míg most egy szép kerfhez hasonlítható, melyben ezer növény örvendeztetni meg a szemlélőt különböző virág- és gyümölcsével. Legszorosabban össze vannak növe a nemzetiségek — mert a nyelv előadási eszközük — a beszélt művészetek, s

különösen a költészet, melynek minden időben kiváló nemzeti színezete volt. Ezért veszt a lefordítás által — még ha oly ügyesen alkalmazza is a fordító a két nyelvet egymáshoz — minden költői mű sajátos szépségeiből oly sokat. Homér dalai csak Görögországban születhettek; csak Magyarország adhatta életet Petőfi költeményeinek; csak Olaszország hozhatta létre a „Divina Comedia”-t, s Németország a „Faust”-ot! Némely nemzetet természeti alkata inkább képesít a költészet bizonyos ágaira, melyekben jelentékeny eredményt mások nem mutathatnak fel. A francziák p. kétségtelen mesterei a társalgás s cselszövényes vigjátéknak, míg szomorujátékaik dagályosak, s hősköltészetük meddő. A németek viszont e költészeti fajokban túlnnek főleg, ellenben nem bírnak egy jó vigjáték-író is felmutatni. A képző művészetek közül az építészet bírja leginkább a nemzetiségi jeleget. Gondoljunk csak az egyiptomi piramisok és sziklasírok hatalmas nehézség tömegeire, a görögök harmonicus szépségben pompázó templomaira, a mór paloták phantastikus fényére, a németek ég felé törő dómjaira, s be kell vallanunk, hogy mindezen cultur-népek irodalmi ügy, mint építészeti műveikben nemzeti kifejezést tudtak adni a szép és magas szellemi sajátos fogalmainak. Fel-tünteteti e nemzeti jelleg a festészet is p. az olaszoknak az eszményi megtestesítésére irányult, a németeknek családias-naiv, s a hollandoknak hű természet-utánzási törekvésében. Így van ez az ipar-szorgalom nagy terén is, hol csaknem mindenik nemzetet természeti képességei főleg bizonyos ipar-ágban tüntetnek ki, a melynek tekintetében a többi hátramarad. S a kereskedelem nagy része is e nemzeti ipar kiváló termékeinek kicseréléséből áll.

E nézponatok közelébe hoztak bennünket azon kérdésnek, hogy mi képezi vajon minden nemzetiség tulajdonképeni feladatát. Erről jövő utolsó közleményünkben.

A helybeli kereskedő-íffuság kérelme a főnökökhöz egy felállítandó kórház érdekében.*)

A kolozsvári kereskedő társulat tekintetes választmányának.

Midőn tudomásunkra jött, hogy a kolozsvári kereskedő társulat tekintetes választmánya közelebb gyűlést tart, mi, kiket az íffuság e folyó év május 5-én tartott közgyűlésén a felállítandó kórházunk szervezésével megbízott, kötelességünknek tartjuk, hogy ezen alkalommal a legmélyebb hódoló tisztelettel járuljunk a tekintetes választmány elébe, azon komoly kérésünk kieszközlése végett, mely által felállítandó kórházunknak biztosítékul alapot nyerhessünk, mert e nélkül állandó kórházunk nem létezhetik: erre hivatkozolag tehát felkérjük a kereskedő társulat tekintetes választmányát, hogy a midőn kórházunk felállítatott, méltóztatassék minden egyes tisztelt főnök urat oda utasítani, hogy kiki kötelezze minden segédét évenként 6 azaz hat forint kórházi díj évnegyedenkénti lefizetése valamint 1 frt. beiratási díj fizetésére s figyelemmel kíséje, ha netalán segéde ezen fizetés alól magát kivonni akar-ná, hogy ez illeték a segéd fizetéséből levonva az íffuság kórházának pénztárába a főnök urak által befizetessék.

Azon őszinte bizalomteljes reménnyel, hogy fentjegyzett kérésünket a tekintetes választmány tekintetbe veszi és érdekünkben mindent el fog követni, hogy kórházunk megalakíttassék, bizton minden haladék és akadály nélkül megkezdjék kórházunk szervezését azon 400, az az négy száz o. 6. forinttal, mely összeg az íffuság külön örködése alatt a ki-segítő-pénztárba van letéve; ehez járul még azon kérelmünk, hogy az íffuságnak a kereskedő társulat általmába levő 4000 az az négyezer o. 6. frt. tőke összes kamatjából egy bizonyos összeget az ide-iglenes kórházi költségek fedezésére utalványozni méltóztatassék.

A kiadások egy örködő bizotrmány közreműködésével fognak megtörténni, úgy szintén élvén-ként zárt számla kimutatás a kereskedő társulat tks választmányához áttekintés végett benyújtatni.

Mi ugyan értesülve vagyunk, hogy a t. társulat már huzamos ideje működik egy oly alkalmas lakást örkön vásárolni, hol az íffuság részére

*) Midőn e közelebb tárgyalás alá kerülő kérelmet köz-readnók az iránti reményünknek is kifejezést adunk, hogy a kereskedő társulat nem tagadja meg a méltányos és minden támogatásra méltó kérés betöltését, Szerkesztő

egy kórház is berendezessék, de míg ez megtörténik, az ifjuság elhatározta, hogy egy ideiglenes kórház állítsassék fel, melyről költségvetésünket ide csatoljuk s reméljük ily alapon felállíthatjuk.

Midőn kérésünket megújítjuk, vigasztal benünket azon tudat, hogy a kolozsvári kereskedő társulat választmánya élén oly férfiak állanak, kik nemcsak lélekkel karolják föl a szent célt, hisszük és meg is vagyunk győződve a felől, hogy jelen kérésünk ellenmondásra nem fog találni, nem fog megfosztani azon irány adóeszmétől, a mely nélkül igazságos és jogos kérelmünk háttérbe szoríthatnánk és a célt el nem érhetnők.

A beces választ várra maradunk a felállítandó kórház ideiglenes választmánya nevében illő tisztelettel

A tek. választmány kész szolgálai:

Fibán Károly,
elnök.

Czirják Károly,
a kereskedő ifj. jegyzője.

BELFÖLD.

M.-Vásárhely, július 4.*)

Tisztelt szerkesztő ur!

Hosszas betegségem alatt a hírlapok figyelemmel kísérésében is tetemesen hátramaradván, csak most akad kezem a „Kelet” 135. száma, melyben P. jegyű levelezője egy M.-Vásárhelyről írt levelében, az én csekély egyéniségemről is — mint a m.-vásárhelyi egyik választó kerületbe kiküldött összeíró bizottság elnökéről — megemlékezőn, a valótlan-ságok egész halmazának elmondása után, oly nemű dolgok véghezvitelét fogja rám, s oly vádakkal illet, miket az igazság és méltatlanság minden igaz ok nélkül megtámadott becsületem érdekében a nyilvánosság előtt visszautasítani, szoros kötelességemnek tartom, a czikk reám nem vonatkozó részeit pedig érintetlenül hagyván.

P. levelező urnak előrebocsátott fővádja így hangzik: „hogy a tisztán baloldali összeíró küldöttségek százával igazolták a választásra jogosulatlan baloldaliakat, százával utasították el a jogosult jobboldaliakat” sat. Ezen állítást légből kapott humbugnak, vagy P. ur szavaival élve, a „módnélküli tudatlanság” és rozszakarat szüleményének nyilvánítom.

Nem vizsgálva ugyanis, vajlon P. ur engem is, és mi okon tart tisztán baloldalinak, csak azt akarom értésére adni, hogy az elnökségem alatti bizottság összesen 140 jelentkezőt igazolt és pedig jobbra a Tury Gergely főispán ur ó méltósága által a segédrel dolgozó iparosok, 10 főt adózk hivatalosan közzölt kimutatása és utasítása alapján. Ha már a törvények rendeleite értelmében, a kormányközlemények és főispáni utasításokhoz képest eljáró bizottság esetleg több baloldalt igazolt, én-e vagy ki más lehet annak oka tisztelt tudós P. ur? egyéb iránt is én amolyan finanszfele szaglótehetséggel nem bírok, hogy valakinek az orráról felismerjem politikai pártállását, igazoltuk tehát azokat, kiket a választási törvények értelmében s a főispáni közleményekhez képest igazolnunk kellett.

P. urnak azon vakmerő állítása pedig, hogy „százával utasítottuk el a jogosult jobboldaliakat” mennyiben számolhat hitelre, mindenki meggyőződhetik abból, miszerint az elnökségem alatti bizottság összesen csak 34 egyént nem igazolt, és pedig azon okból, mert ezeknek körülbelül fele mint iparos jelesen csizmadiamester nem tudta bebizonyítani, hogy egy segédrel dolgozik, a másik fele rész többnyire olyanokból állott, kik más törvényhatóságban is szavazattal bírván, amott is, de Vásárhelyt is szavazni kívántak, s ezen szándokuk kijelentése folytán az idei ápril. 16-ki belügyéri rendelet 26-ik pontja értelmében nem igazoltattak.

P. urnak egy másik, az igazsággal homlokegyenest ellenkező állítása az; hogy az összeíró küldöttségek az 1869-ki választók közül azokat, a kiknek választási joguk kétségtelen, előrehivatalból össze nem írták, a 14 napi időre közzslemére ki nem tették és e részben semmi hirdményt ki nem adtak. Ezen védaskodás az én bizottságomat illetőleg az utolsó betűig merő hazugság. Igenis az 1869-iki jogosult választókat még május elején összeírtuk, az eképp elkészült lajstromokat az előre kihirdetett helyen és időben t. i. a városi árva-bírósi hivatali helyiségében május 15—28 napjáig közmegegyeztetés végett folyton kitéve tartottuk, mire bizonyossággal szolgálhatnak az árva-bírósi összes jobboldali tagjai, sőt maga Szász Róbert, Bodolla János urak és még akár száz más tanu, nem is említvén, a bizottság jegyzőkönyvének ide vonatkozó pontjait. A központi választmánynak eziránti ápril. 13-ról kiadott hirdetménye ugy házról-házra elhordoztatott, valamint azt a Székely Hírlap 34-ik számában magam közzétettem, s ha P. ur ezt eddig nem tudta,

tessék olvassa el, s győződjék meg állításának igaztalanságáról.

Ván még P. urnak egy az előbbihez hasonlólag nyílt hazugságokból összeszőtt vádja, mely így hangzik: „Ezek az összeíró küldöttségek a 14 napi összeírási idő alatt 3 és fél nap épen meg sem jelentek az összeírási helyeken, sőt egyik bizottság általában nem tartott nyílt üléseket, hanem egyik vagy másik tag hiányozván, a jelenlevők vezettek egyetlen jegyzéket a jelentkezőkről, s a nyilvánosság kizárásával ülésezvén, határozták a később, hogy kit igazoljanak, kit nem, szó sem lehetvén tehát arról, hogy valakinek szóval s megmondással, hogy igazolatott vagy elutasított. A valótlan ráfogások ezen tömkelegével szemben kijelentem, hogy a vezetésem alatti küldöttség naponta nyilvános üléseket tartott, melyen mindig legalább a törvényszerű 3, sőt csaknem mindennap 4 tag volt jelen, három jegyzéket vezettettem, és pedig az összes jelentkezőkről, külön az igazoltakról és külön az elutasítottakról, s végül kivétel nélkül minden jelentkezőnek rögtön nyilvánosan és élőszóval kijelentettem, miszerint főlvetett-e vagy elutasított, mi okból, s utóbbi esetben mi jogorvoslattal élhet?

Egyetlen kifogás a miatt lenne tehető, hogy a pünköszi ünnep napjain nem tartottunk ülést, de ez nem is vala szükséges, s a törvények sem rendelik azt feltétlenül, e miatt tehát ok nélküli s nagyon gyermekes dolog lenne kitékedni.

Azon vád, hogy „jogtudorokat, tanárokat kik itt megtelepedve vannak, azon ezimen, hogy nem laknak itt, két év óta simpliciter elutasították,” reám nem vonatkozhatik s ha vonatkoznék is, az illetőket előttről nyitva áll a felszólalás törvényszerű útja ezen eljárás segítésére, s még csak annyit hozzá, hogy a m.-vásárhelyi 1869-iki jobboldali összeíró bizottság szintén e gyakorlatot követte, valamint így járnak el Szeged, Debreczen s az ország számos más törvényhatóságaiiban a kérdéses eljárást tehát a következetesség, az országsszerte divó gyakorlaton kívül még a városok szervezésére vonatkozó törvény és kormányrendeletekből következő joghasonlóság is támogatja.

A fennebbiekből kimutatott hamis állítások és ráfogásokból következőleg P. ur sziveskedik reám vonatkozólag is azon megjegyzést tenni, miszerint „a törvényen felül helyezkedve, kényünk kedvünk szerint jártunk el.” Ezen rágalmat most már csak nem fölösleges külön is visszautasítani miután a napfénynél tisztábban kimutatám, hogy én polgári kötelességemhez s letett eskümhez híven, szigorúan a törvények rendelete szerint jártam el, s bizonynyára megtartottam a választási törvényeket annyira, mint nálamnál jobban a két hazában senki sem. Ép azért fölemelt fővel s nyugodtan vártam a belügyminiszter önmaga által eljárásunk iránt elrendelt hétén keresztül is vitt vizsgálatot, mert ez, ha eredménye közzététetik, kétségbevonhatatlanul kiderítendő, hogy én valamint egész életemben a törvényesség és igazság rendíthetetlen híve valék, ugy most is szabatosan, törvényszerűleg jártam el, kiderítendő azt, hogy a „Kelet” P. jegyű levelezője nem egyéb egy lelkiismeretlen rágalmozónál.

P. ur azon végtanácását illetőleg, miszerint a pártoskodás és hivatali asztalaik kerülése helyett jobb volna inkább teendőik után látni; engedje meg P. ur, miszerint ezen tanácsát önmagának követés végett vissza ajánljam, mert bizonyára a magyar hazában senkinek sincs nagyobb szüksége rá, mint épen P. urnak.

Dr. Sóos Kálmán.

Vécs. Jul. 6-án 1872.

Tordamegye felső kerületének ma van örömmünnepe a követválasztási fáradoalmak után.

A választó népség örömmujongások közt húzódik vissza. A vécsi várfokon pedig lengő zászlók s ágyu dörrének jelentik, a város és vidékből ide egybesereglett értelmiség öröm ünnepélye mellett báró Kemény Kálmánnak a kerületre nagy többséggel tegnap követé lett megválasztását.

Kétszeresen kedvező az eredmény; 1611 szavazó közül Tisza Lászlóra szavazott 379 ellenzéki, a nagyobb adót fizető vagyonos osztályból való többség kivétel és nemzetiségi külömség nélkül szavazott br. Kemény Kálmánra; s így e kerület nem csak derék, közszeretben álló tekintélyes követet nyert; hanem kivívtá, hogy itt a jobb-oldal szilárd és állandó alapon áll.

A választás folyama a legszebb renddel és csendben történt meg végig.

Fenyvesi.

Változások a posta- és távirda szolgálatban.

Folyó évi július 1-jétől kezdve mind a postamind a távirda szolgálatban többnemű változások lépnek alkalmazásba, melyek közül a közönséget érdeklőket a következőkben foglaljuk össze.

A) Posta. a) A belföldi forgalomban használt 2 kros bélyeggel ellátott levelezési lapok ezental egész Németországba küldhetők. Eddig a Németországba szülő levelezési lapok díja 5 kr. volt. b) Nyomatványok, árumustrák és mutatványok 15 latig eddig minden 2 1/2 lat után voltak 2 krnyi (Törökország-s Egyiptomban 4 krnyi) díjnak alávetve. Ezental minden 3 lat után fog ugyanazon díj szedetni; nyomatványok pedig (a mi különösen a könyvküldést fogja

nagy mértékben könnyíteni) 15 laton túl is egész egy fontig további változás alá nem eső 15 krnyi díj mellett elfogadtatni. A b) alatt foglalt könnyítések egyaránt szólnak a tisztán magyarországi, mint az Ausztriával, Németországgal s Törökország meg Egyiptom cs. és kir. postahivatalai bírő helyeivel való forgalomra, sőt várható, hogy legközelebb az Olaszországgal, Schweizal, Spanyolországgal, Portugáliával, Orosz- és Görögországgal, Szerbiával és Romániával való forgalomra is kiterjesztetnek. c) Posta-utalványok ezental minden postahivatalnál helyben lakó czimzett számára is adhatók fel, és express által is kézbesíthetethők.

B) Távirda. a) Oly sürgöny, mely a használatban lévő nyelvek valamelyikén meg nem érthető, a felek közt előre megállapított rejtett jelentőségű kifejezéseket tartalmaz, titkos sürgönynek tekintetik s magán felektől el nem fogadtatik. b) A czimzett honn nem léte esetében ezental a sürgönyök nem csak családtagoknak, stb. hanem a házfelügyelőnek, házmeszternek vagy kapnsnak is átadathatnak. c) A sürgönyök ajánlása (recommendálása), melynél fogva a sürgönydíj megkészszerzése mellett a sürgöny szövege összeolvastott és kézbesítése idejéről a feladó tudósíttatott, megszűnik, s helyébe külön iehet az összeolvasást (collationálást) és külön a kézbesítésről való jelentést kérni, az előbbi esetben a sürgönydíj felelő részének, az utóbbi esetben az egyszerű sürgöny díjának külön lefizetése mellett d.) oly sürgönyök, melyek akár egy akár több czimzethez oly különböző helyekre intéztetnek, melyek különböző távirdahivatalok kézbesítési körébe esnek, megannyi külön sürgönyök gyanánt díjaztatnak. — (Eddig ha egy államba szoltak, csak ezen állam díjrése számított mind egyikért külön, a többié csak egyszer.) c) Oly feladott táviratért, mely a távirda hibájából vagy jelentékeny késedelemmel, vagy épen nem jutott el rendeltetésére, ezental is különség nélkül visszaadatik az egész felvett díj, ellenben ha távirási hibák következtében nem felelhetett meg a sürgöny céljának, a sürgönydíj csak azon táviratokért fizetetik vissza, melyeknél vagy a válaszdíj, vagy az összeolvasás vagy vétjelentés volt kérve és fizetve, vagy melyek Európán tulra szoltattak. f) a felszólalási határidő, (mely Európa területén belől eddig 3 hónapra, Európán kívül eső országokkal váltott sürgönyökre nézve, 6 hónapra volt szabva), a közönségs sürgönyökre nézve 2 hónapra; a válaszfizetéssel, összeolvasással, vétjelentéssel kapcsolatos sürgönyökre s az állami sürgönyökre és az Európán tul szoló sürgönyökre nézve pedig 6 hónapra határoztatik. g.) Magokban a sürgönydíjakban (az egyszerű 20 szóból álló sürgönyt véve alapul) következő fontosabb változások állnak be:

1) Belgiumban (eddig Németországon át 1 frt 60 kr., Schweiz vagy Olaszország és Franciaországban át 2 frt. 40 kr.) mind a három uton egyaránt 2 frt. — 2) Dániában (eddig 1 frt 60 kr.) 2 frt. — 3) Norvégiában (eddig 2 frt 40 kr.,) 2 frt 80 kr. — 4) Svédországba (eddig 2 frt 20 kr.) 2 frt 60 kr. — Dánia közbevetésével (eddig 2 frt 60 kr.) 3 frt — 5) Luxemburgba (eddig 1 frt) 1 frt 60 kr.

Zöld Ferencz felolvasása.

Tegnap tartotta meg Zöld Ferencz szóbeli előadását a tornászatról, sajnáljuk, hogy igen csekély számu közönség előtt.

A jótékony cél mindenestire hallgatókat gyűjtött volna más körülmények közt, ha t. i. előbb történik az előadás és azután a képviselőválasztás; az utóbbi tudjuk babérokat szerzett Zöldnek a műveletlen néptől, de a durva babérok elzárták a redoute lépcsőit, hogy Zöld Ferencz a művelt nép előtt is tekintélyre tegyen szert. Pedig Zöld urnak ez sem volna nehéz; csak hogy e két elemnek még egyetlen ember sem tudott egyszerre kedveskedni. Örömmel vennők, ha Zöld ur végkép odahagyva a kortestanyák selejtes körét, egész odaadással keresné az állandóbb dicsőséget a tudomány terén. Olvasottsága már is széles, előadása szabatos, hangja szép csengésű és kellemes.

Előadása kezdetén általános elmefuttatást tartott az ember lényéről; szölvá némely tanokról, melyek arra befolyást gyakoroltak; majd közeledve céljához felfejtette az általános hanyatlást a testi erőben. Munkásságunk közben megvan a lélekben az akarat, de a testben nincs hozzá erő. Ritkaság az ép testű ember s a ki talán szellemi munkássága mellett mégis az, ez épség korántsen hasonlítható csak apjához is. Napoleon alatt a francia katonák 5 láb s körülbelül 30 centimeter magosak voltak s most fél lábbal törpébbek; Amerika déli lakói a felfedezéskor 7 és 1/2 láb magosak voltak s most csak 6 láb magosak. Általában a keresztényiség rossz hatással volt a testi fejlődésre s Luther volt az első, ki proclamálta az érzékiség szoros egybehangzását a lélekkel. Richelieu is szerette a tornászatot, de azt annyira szűgyelte, hogy ha valamely hivatalnak rajta kapta, rögtön letette hivatalából; Rousseau is társadalmi bajaink vitték a természeti állapot dicsőítésére. Korunk elfeledte, mit a görögök gymnasticának neveztek, s csak későn akadtak emberek, kik lelkesedéssel karolták fel az ügyet; a német elnyomatás idejében Jahn apó (lutheranus lelkész) keltett Németországban a gymnastica terén üdvös mozgalmat; a Nyulak szigete terén kezdte meg a tornászati gyakorlatokat, melyekben az emberek 3 ezerrel vettek részt a tornászok később Lipcsénél ki is tüntették magu-

kat, de egyoldalulag lévén fejte pusztán phisikai momentum kiemelésével a tornászatot becsért rontották meg. Majd, tudományos emberek karolták fel az ügyet: Ling svéd orvos, költő és államférfi a híres svéd gymnastica rendszert állapította meg a némettel szemben; de rendszerének az volt hibája, hogy nem volt tartósan kivihető; s így hiányzott belőle a derült hangulat, a lélek, a kedély nem gyönyörködhetett, saját tettében. Majd Spiess lépett fel a vezényszóra fektetve súlyt, mindenütt a rithmikus jellemet kerési; szerinte e rithmikus jellem érzéki jelensége a szellemi tehetségnek; az indiai nők például igen jó tánczosok s ott szellemi termékük a remek sanscrit nyelv, míg ma ritka a nő, ki egy jó tánczot eljárna, s aristocraticusnak tartatik, hogy az ember valamit ne tudjon. Spiess volt, ki a nőkre is kiterjesztette a tornászatot; 3600 tanítványa volt, kik zene mellett tanultak s hogy érzélgősökké ne váljanak, a zenébe harci dalokat is vegyített. Ma a nők is el vannak gyengülve; Homérból tudjuk, hogy a görög nőknél gyermekeik tárlálása említkből rájuk nézve élvezet volt s még halál is volt következménye, ha ezt nem teheték; most az elcsenyevészés miatt a nők egyrésze, a táplálásra képtelen.

A tornászat minden tekintetben üdítőleg hat a testre, s erőt ad a szellemi munkásságra; Sokrates sokszor mondta: „ha nem tornásznék, nem tudnék annyit éjszakázni”. Magyarország legnagyobb államphilosophja, Eötvös is gondot fordított a tornatanítók képzésére.

Előadás közben Zöld ur apróbb gyakorlatokat is mutatott, melyekkel torna-iskola nélkül is fenntarthatni a test épségét; a térd kibogasodást például megakadályozza, ha kifeszített lábbal az ember kezével a földig hajol; a nyakkanyargatás beleszoktatja és egyszersmind leszoktatja az embert szédüléstől; gyomorgyakorlatok stb. mind elősegítik a test egészségségségét, de erősítik a csontokat is.

Egy Klíász nevezetű swájci egyén például a tornászat által oly erős csontokra tett szert, hogy az előbb gyenge és sovány ember csontvázát rendkívüliséggéppen mutatják a berlini muzeumban.

Az előadást a jelenlevő kevés számu közönség érdekesülten hallgatta, meglepve Zöld ur előadásának nem csak tartalmától, hanem vonzó előadási módjától is.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott S. szentgyörgyön, július 9. 7. 6. 35 p.

Erkezett: jul. 9. 8. 6. 40 p. d. u.

A „Hon” tudósításával ellenkezőleg Tisza miniszter 1717, Cseh Károly 1022, Bakcsi Ferencz 1760, Székely Gergely 930 szavazatot nyertek; két Bakcsi Ferenczre történvén szavazás, a kérdés eldöntetlen. A napot jó lesz lehunyta után dicsérni.

Feladott Pesten jul. 10. 10. 6. 20 p. d. e.

Erkezett 10. 11. 6. 20 p. d. e.

A képviselőválasztások eredménye a következő: megválasztott 357; közülök Deák-párti 227, ellenzéki 130; pártunk nyert 51, veszített 26 kerületet. Tisza szaporodás 25 szavazat. Ma Köhalomszék választ.

A francia nemzetgyűlésben előterjesztett a 3000 milliomos költség törvényjavaslata. A kölesönbefizetések eszközléseig a pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a Németországnak teendő fizetések előlegét a banktól kölcsönözhesse.

A horváth országgyűlés egyhangulag elfogadta a feliratot.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 10.

— Dobokamegye felsőkerületében gróf Bánffy György 500-at haladott szótöbbséggel a baloldali br. Perényi Aladárral szemben országgyűlési képviselővé választott.

— A szilágységi választó kerületben Pap György, román nemzetiségi párti, egyhangulag képviselővé választott. A magyar választók is reá szavaztak. Valószínűleg a magyar államegység érdekében.

— A közöminiszterium költségvetéséről azt írja a „P. N.” egyik bécsi levelezője, hogy mindez, a mi felőle addig a lapokban terjesztetett, nem egyéb, merő combinationál. Az a sokat pengetett, tekintélyes deficit csak a hírlapok közleményeiben ál, s a közzétett állítólag már megállapított számok egyáltalán többé vagy kevésbé szerencsétlen hozzávételések. Tény az, hogy beható indoklás nélkül semminemű követelés sem fog emeltetni, s hogy különösen a hadügyminiszterium részéről több eddigi követelés egészen elejtetett. Az erre vonatkozó, Andrássy grófnál három napon át folytatott tanácskozmányokban Kerkapoly és Depretis pénzügyminiszterek, s Auersperg miniszterelnök vettek részt. A külügyminiszterium költségvetésében új tételként szerepel egy Perzsiában fölállítandó követség.

*) Közreadjuk ez önvédelmet, megjegyezvén azonban, hogy sem faragatlan kifejezései t. levelezőnk hitelét meg nem ingatták előttünk, sem e pusztá állítások dr. Sóos Kálmánnak részrehajló összeírási eljárását, melyről nem csak egy helyről vettünk hitelt és rosszal tudósításokat, tisztára nem mosták. A majdan nyilvánosságra jövő vizsgálati eredmények lesznek különben a legilletékesebb ítélleti alapok.

Szerk.

— A helybeli belvárosi ev. ref. leányiskola f. hó 11-én fogja megtartani évi közvizsgálatát a b. farkasutcai ev. ref. templomban. E virágzó leány növelde Vad a s P óli vezértanítónő vezérlete alatt s négy osztályban 61 növendéket számlál. A belvárosi leányiskolában az 1872—3 tanév f. év szeptember 1-én kezdődik. A beiratások folynak sept. 15-ig, később jelentkezők nem vétetnek fel.

— A lapunkban eddig közölt képviselőkön kívül a következők választottak meg: Huszton (Mármarosmegyében Popovics Jenő, és Esztergom városában Pissuth István jobboldaliak; Nádudvaron: Lukács Ignác szélsőbaloldali (tehát nem lépett fel Patay.) Eddig 355 képviselő nevét tudjuk; ebből 227 jobboldali, 92 balközépi és 36 szélsőbal és nemzetiségi. A Deák-párt többsége 99.

— Ellenzéki igazmondás. A „Hon“-ban ezt az eredeti sürgönyt olvassuk: „Sz. Udvarhely, jul. 8. déli 12 órákor. Ma a szavazás nyolcadik és utolsó napján 1000 szavazat többsége lévén az ellenzéknek, Orbán Balázs és Ugron Gábor megválasztása bizonyos.“ Hasonlít ez is a Honnak táviratozott ama megdöbbenéshez, mely Kolozsvárt, a Sári László és Ráth felléptetésekre érte

— Társas életünk egyhanga folyása végre élénkülni kezd s a rövidülő napokkal mindinkább oszladoz a holt időny reánk nehezedő árnya. A napok legalább nem oly eseménytelenek többé. A tegnapi felolvasás s a mai dalár-ünnepély mind oly jelenségek, melyek a társas élet megszokott sívár nyomaira némi éltszint derítenek. Megemlítjük itt még Illés Gyula hegedű művés hazánkfia körünkbe érkezését, kinek híreről ugyan nem sokat hallott a világ, de ki azért magát az ország első hegedűsének tartja. Fentiszelt hazánkfia szintén ma rendezi első hangversenyét az „Ujvilág“-ban. Különböző „il ne faut pas chanter avant le victoir.“

— Horváth Mihály koszorus történetirőnk arcképe e hó 14-én lepleztetik le a szegedi közgyűlési teremben. Oly megérdemelt kiállítás ez, mely első sorban a derék Szeged városának válik dicsőségére.

— A sugáruiti építkezések a „M. Á.“ szerint már a jövő hó első napjaiban kezdetüket veszti s kilátásba van, hogy még az idén mintegy tíz 3 — 4 emelettel bíró ház s 4 villaszerű épülethez fognak.

— Eötvös ünnepély. Néhány b. Eötvös József pécsi emlékszóba már elkészült, s ennek leplezésekor a pécsiek fényes ünnepélyt rendeznek, melyre az alkalommal Buda-Pestől is többen lerándulnak.

— Drága sírbolt. A múlt évben Pesten elhunyt dicső Lyka Anasztáz özvegye férje utolsó kívánsága szerint, annak emlékére nagyszerű sírboltot fég építtetni, mely 54,000 frtba kerül. A temető bizottmánya, melyhez ez iránt engedélyért folyamodott, azt készségesen megadta úgy, hogy e kápolnaszerű krypta a sírkert egyik szegletében épüljön, mert az özvegy azon ohaja, hogy ez építmény a görög temető közepén állhasson, nem teljesíthető.

— (Beküldetett.) Tévedés elkerülése tekintetéből tisztelettel kívánom tudatni, hogy a helyben képviselt sajoivideki kölcsonös kiházasító egyesület folyó hó 11-ére rendkívüli közgyűlést hívott össze. Schopf Béla, kolozsvári főügynök.

— A magyar királyi honvédelmi minisztériumnak folyó évi június 26-án 935. szám alatt kelt rendeletével megengedtetett, hogy a kolozsvári jogakadémián a katonai tantárgyakból vizsga folyó hó 29-én tartassék meg. Mi ezennel oly megjegyzéssel adatik tudtul, hogy a vizsgát letenni szándékozók folyó hó 20-ig a királyi jogakadémia igazgatósnál jelentkezzenek. Kolozsvárt, 1872. július 8. A magyar királyi kolozsvári jogakadémia igazgatóságtól.

— Közöljük az „Árvaház bizottmánya és a „Kolozsvári Dalkör“ által a „Nemes kertben“ rendezendő dalár ünnepély műsorát, mely művészi voltánál fogva valóban nem kis dicséretére válik városunk magyar dalárainak. Dal műsor: 1. Dal szabadság, Marschertől. 2. Népdal egyveleg átírta Zsaskorszky. 3. Elmennék én... (duette) Hannától. 4. Gyermekek álmái (octette) Hannától. 5. „Dalár strike“ Jenei Richardtól. A 3 és 4-ik számban Bernel Amália és Gyulai Kisasszonyok a jótékony cél iránti szíveségből működnek közre. Ezzel az ünnepély színhelye Salamon zenéjének kedvverítő hangjaira tánczterré alakul, hol a szó többé nem minket, hanem az örömtelt ifjúságot illeti.

— Breszben egy fiatal nő volt mint benne egy családnál alkalmazva. Jozefine a bonneok mintaképe volt. A gondjaira bízott gyermekekre ájfel-nappal a lehető legszorosabban ügyelt s egy percze sem téveszté el őket szeméi elől. Az egész család tisztelte és szerette a leányt, ki hosszabb idő óta levén a családnál, annak tagjául tekintetett. Egy nap egész váratlanul azzal lepte meg a családot, hogy Uj Caledoniába utazik, hol egy tengerészeti tiszt szolgálatába lép. Hasztalan volt minden tartoztatás, Jozefine rendületlenül megmaradt elhatározása mellett, s elhagyta a házat, az éjét egy szállodában töltvén. A hajó másnap indult, s a bonne már a fedezeten volt, midőn rendőrszolgák jelentek meg s elfogták. A szálloda bérszolgája ugyanis jelentést tett a rendőrségnek, hogy Jozefine mellett az ágyban egy gyermekhullát látott feküdni. A bonne máhál át-

kutatattván, csakugyan találtak egy újdonszülött gyermeket, mely mérszérteggel volt bevonva. Jozefine valótlomsában előadta, hogy ő egy tengerész neje, kinek távolléte alatt reményteljes állapotba jutott; mit férje elől titkolni akarván, gyermekét megölte. Közvetlen a tett elkövetése után azonban oly lelkiismeret furdalásokat érzett, hogy vétkének engeszteléseül a kis gyermek hulláját mészbe mártá s így conserválva minden este ágyába tevé, vele aludt. Négy évig folyton tartott e titkos önbűnhődés, de lelkiismeret furdalásai nem szűntek meg. Brestben boldognak érzé magát, de boldognak lennie nem volt szabad. Ezért akart Franciaországból távozni a bűnösök coloniájába, hol haláláig akart önsanyargatással bünhődni. A szerencsétlen ellen per kezdett, melynek kimenetelét egész Brest feszülten várja.

— Csapások Oroszországban. Oroszország több részében a kolera borzasztóan pusztít. Így például csak Kiew városában az idén már 2000 kolera beteg fordult elő, kiknek majdnem fele része meghalt. Az orosz sajtó ezen csapást egyhangulag a közhatalóságok, nevezetesen pedig az egészségügy rendőrség kirívó hanyagságának tulajdonítja. A kolerajárványhoz még két más baj csatlakozott: a szárazság és a tüzvészek borzasztó sokasága. A hazamos ideig tartott roppant tavaszi szárazság következtében számos vidéken a vetett mag ki nem kelt, a szántóföldek kopár parlagot tüntetnek elő, a patakok teljesen kiszáradtak s több hajózható folyón a fa és talpusztatás a víz csekélysege miatt már május elejével be kellett szüntetni. A tüzvészek Oroszországban már a járvány természetét kezdik ölteni, ely a melegebb évszakban rendszeresen beköszönt.

— A zene-conservatorium vasárnap f. é. július 14-én tartandja ez évi első rendes hangversenyt; műsorozatát legközelebbi számunk hozza.

— Kravall Miskolcon. Az ottani „borsodmiskolci kiházasító“ egyesület ellen e hó 6-án úgy föl-zudult az ottani közvélemény, hogy a nép nagy csoportokban rohanta meg a hivatalos helyiséget. Száz és száz egyleti agens küzdött megmentésén mindannak, amit lehetett; a bősüzt nép csillapítására katonai közbenjárásra volt szükség. Hogy e fölháborodás jogos volt, az kétségtelen. Ez a kiházasító egyesület a legnagyobb csalásokat vitte véghez, s régen forrong ellene a közérület. Még tán nem tört volna ki ily erővel, ha az egyesület ellen e hó 5-én törvényes kereset nem indított. Ez jogossá tette a gyanut, a mit a megrohanás igazolt is, mert a pénztárak, daczára annak, hogy számos biztosított fél még szombaton este teljesített befizetéseket, egészen üresen találtattak és az üzleti könyvekkel együtt lepecsételtettek. Friedmann Móric igazgató-tanácsos és Deutsch Samu főügynök letartóztatott és pandur kíséretében Miskolcra szállították. Mondják, hogy legközelebb százan, sőt ezren fognak Miskolcra érkezni, hogy kártérítést követeljenek: hanem, hogy fognak-e kapni, az bajosan hihető. Sajnos, hogy hazánkban az alapítási szabadság ily szomorú gyümölcsöket terem!

— Orosztüzérségi gyakorlatok. Múlt hó 27-én az orosz tüzérség Krasnojé Szelő mellett Miklós Nikolajevics nagyherceg jelenlétében cél-lövészeti gyakorlatokat tartott. A gyakorlatokban 8, 9, és 4 fontos üteg vett részt, melyek egyenként 3 célátláblá szabad szemmel meghatározott 500—600 ölnyi távolságról oly apró eső mellett lőttek, hogy a táblák az ütegek által csak homályosan s nehezen voltak láthatók. Minden ágyu öt lövést tett és kettőt kartács pattanyokkal. Az eredmény azonban nem volt igen fényes, mert a térnek rendes megmérése után kitűnt, hogy a lövtávolság meghatározásában az ütegek nagyobb része 25 ölnyivel csatlódott.

— Páratlan óramű látható London egyik muzeumában. Ez óramű a technika egyik legmesteribb munkája. — 1635-ben Cigola nevű híres floren-ci órás készíté, s akkori könyvek is megemlítik, mint „csodaművet.“ Az egész mű harmadfélálbnyi magas, piramisalakú, és domborművekkel ellátott rézlemezek fedik. Az óralap közepén van, s ez hat körből áll ugyanannyi mutatóval. A középső kör mutatja az órát, a többi körök: a negyedet, első és második percet, az évszakot, melyek a megfelelő hónapokra vannak felosztva, végre a legelső kör a hónap napját mutatja. A mű tetején ezüst félgömb van, mely a hold negyedeit mutatja, olyformán, hogy a rajta levő arany koszoru körül annyi látszik ki, mennyit a hold mutat; a hold fogytákor az egész koszoru elfődi a gömböt. Az alsó részén egy nagy félgömb van s ezen zománcozott golyó mozog. A nap felkelését és nyugtát jelzi ez. A kör alsó része rovátkozva van s óra szerint megjelölve; a két oldalt levő felekek akként húzódnak fölebb, a mint a nap rövidül. Az óra hátsó lapján ismét egy második óralap van, melynek mutatója azt az órát és percet mutatja, mely a megfelelő ellenlábás földrészen van. Éjjelenként itt láthatni a nap futását. Legérdekesebb az óra jelzés. Midőn az óra téli időszakot mutat, két farkas csuszki ki az oldaltlevő egyik rézüvegéből s annyi hangot adnak, mennyi negyed és óra van, tavaszkor két kis madár buvik ki a hold körül levő virágból, erős hangokon csicseregnek; nyáron — az óra baloldalán levő üvegben, mely sziklás vidéket ábrázol rézből — egy pásztor áll föl (máskor ülni szokott) s kürtjébe fúj; ősszel pedig feeskék ülnék ki egy kis házacska eresztére, s szakgatott hármashangu éneket hallatnak. A mű gépezetét minden harmadik hónapban kell felhuzni. Azt mondják, hogy

pontosan jár. Ehez sok tekintetben hasonló óramű látható Lechner József óraműves váci-utcai kiraká-tában Pesten.

KÖZGAZDASÁG.

A magyar országos központi takarékpénztár első üzleti értesítése.

Pest, 1872. július.

(Vége.)

A Schlick-féle vasöntödéről hasonlólag kedvezően nyilatkozunk. Az öntőde gyártmányai elismert jóságuk s az egész folyó évre szép nyereségre kilátást nyújtó megrendelésekkel van elhalmozva, azonkívül az építkezéseknél használatban levő vasanyagokban roppant kiterjedt üzlete van és ez irányban nemcsak minden versenytársat legyőz, hanem magának a forgalom kiterjedésénél és olcsó bevásárlásainál fogva szép nyeresémet biztosít. Vagyoni állása lehető legkezevebb. Telkei kedvező fekvésük folytán annyira emelkedtek, hogy máris majdnem fedezik az összes félmilliónyi részvénytőkét s a leltár felvételénél bő törlések eszközöltek. A társulat 200 frtos részvényei után az utolsó két évben 20—20 frtot fizetett, s a 99,760 frtnyi alapítási és iparmegváltási költségekből két év alatt 42,684 forintot törlésztett; a fennmaradt 57,000 frt remélhetőleg ez évben teljesen eltűnik a mérlegről s azontul az eddigi nyereség — a részvények benső értékének tetemes emelkedése mellett, — jelentékenyen fokozódni fog. A társulat részvényei 190 frton állanak, tehát már most is 10 1/2%-ot hajtának. A vezetés szakavatott, ügyes kezekbe van letéve.

A Gschwindt-féle szeszégető részvénytársulat solid üzletvezetés, legkedvezőbb pénzügyi viszonyai s 21, 26, legutóbb 27 frtos osztalékai daczára a 200 frtos részvények 222 frton állanak, a minek az utolsó osztalék 12 1/3%-át teszi.

Az I. magyar serfőződe 500 frtos részvénye, az utolsó évben 90 forint osztalékban részesültek, a mi a névérték 18, a mai 560 frtos árfolyam 16%-ának felel meg. A társulat gyártmányainak általános kedveltsége mellett hasonló nyereség jövőre is várható, a mi a részvények tetemes emelkedését helyezi kilátásba.

Nem rang szerint soroltunk, különben nem hagyjuk vala utolsó helyre a pesti közuti vaspálya részvényeit. A sokáig elhanyagolt intézet részvényei iránt igazságosabban kezd itélni a közönség, mely azokat 3 hét óta 363 frtról 373 frtra emelte. A pesti közuti vaspályatársaság mintaszerű vezetés és kezeléssel mellett évenként átlag 40 frt, az utolsó évben 29 frt osztalékot fizetett, s így a mostani árfolyam nemcsak igazolt, de még meglehetősen mérvű emelkedésre képes és érdemes, mely nem is fog elmaradni. Sajnos volna — mitől alaposan lehet félni — ha a bécsi piac előbb valószínűen ezt a mi közönségünknek, s e méltán kedvelt közhasznú vállalat papírja Bécsbe vonatra, közönségünk érdeklődését irányában elvesztené.

Kapcsolatban e vaspályával és záradécul első üzleti értesítésünknek, két hazai vaspályát említünk: a magyar északkeletit és az alföld-fiumeit,

melyek 200 frtos részvényeik után az állam által biztosított 5%-ot fizetnek ezüsten. Az elsőnek részvényei 166, az utóbbiak 182 frten kelnek, mi amattól 6 1/10, ettől 6 1/200%-ot ad.

Ez alkalommal az eddig elősorolt papírok ajánlására szorítkozunk; szilárd, jó, jövedelmező értékpapírjainkat emeltük csak ki, melyeket legmegelőbb ajánlhatunk.

Azon esetre, ha t. uraságod akár az előbb említett, akár egyéb részvények felől bővebb tudomást kívánna magának szerezni, vagy ha talán ily részvények vételére megbízásokkal akarná intézetünket megtisztelni, szolgálatainkat a legnagyobb készséggel ajánljuk fel.

Az általunk eszközölt vételekért azon költségeken kívül, melyeket tényleg kiadtunk, minők az alkuszdi, postabér és a bélyeg közvetítésünkért 1/8 % jutalékot számítunk.

Magyar országos központi takarékpénztár.

Kimutatás.

A Deési kisegítő-pénztár egylet 1872 Junius havi üzlet forgalmáról:

Bevételek:

Pénztári maradék majusról	frt. 2465.33
Könyvdíj 12 új tagtól	15.—
Havi betétel	10,812.75
Visszafizetett kölcsön	30170.—
Bélyegdíj	34.55
Kezelési bevétel	893.75
Összes bevétel	frt. 44391.38

Kiadások:

Tőke visszafizetett	frt. 4030.50
Váltóra kölcsön adott	35130.—
Bélyegre	34.55
Kezelési költségre	190.10
Kiállott tagok kamatjába	90
Pénztári maradék	5005.33
Összes kiadás	frt. 44391.38

Dr. Szűcs Sámuel,	Govrik Ferencz,
igazgató.	pénztárnok.
Tatrosi Ferencz,	Turbucz Ferencz,
aligazgató.	könyvvizető.

— A szamosújvári piac árai július 4. alsó auszti mérő tisztabúza 6 ft 20 kr. elegybúza 4 ft 80 kr., rozs 4 ft 10 kr., törökbuza — ft — kr., zab 1 ft 60 kr., széna mázsája 2 ft 20 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 14 ft. — kr. marhabús fontja 23 kr., konyhaliszt 9 kr.

— A m.-vásárhelyi piac árai jul. 4-ről, alsó auszti mérője. Tisztabúza 6 ft. — kr., rozs 4 ft — kr. Elegybúza 4 ft 28 kr. Zab 2 ft 74 kr. Széna kötve 2 ft 10 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 11 ft 50 kr. Egy font fagygyugyertya 40 kr. Marhabús fontja 22 kr. Konyhaliszt — ft 12 kr. Lencse kupája 22 kr. Paszuly kupája 18 Burgonya mérője 2 ft — kr. Disznózsír 60 kr. 76 kr.

— A n.-enyedi piac árai július 4. a. auszti mérő tisztabúza 6 ft 70 kr. rozs 4 ft 60 kr. elegybúza 4 ft 80 k. zab 2 ft 20 kr. Széna 2 ft. 40 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 11 frt. — kr. Marhabús fontja 20 kr. Konyhaliszt 10 kr. Borsó mérője 20 kr., lencse 24 kr. paszuly ft 16 kr. —

— A gy.-fehérvári piac árai július 4. auszti mérő búza 6 ft 10 kr., elegybúza 5 ft 20 k. rozs 4 ft 60 kr. kukorica — ft — kr. Zab 2 frt 10 kr. pityóka 2 frt 9 kr. Egy másza szalonna — ft — kr. Egy icze disznózsír 60 kr. Egy kupa borsó 20 kr., lencse, iczéje 28 kr. paszuly, iczéje 20 kr. Egy másza kenyérliszt — frt Egy font marhabús 22. Egy másza széna 1 frt 80 kr. Egy öl tűzi a kemény 13 ft 60 kr.

Távíratí tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Július 10-én 5°. Metalliques 100 frt 64.50. Kamat — 5°. Nemzeti kölcsön 100 frt. 71.75. 1860. Kölcsön 104.40 Bankrészvény 848. Hitelin-tézeti részvények 327.50. London 10 ft. st. 111.25. Ezüst 108.60. Cs. kir. arany 5.33. Napoleondor 8.88. Urbéri kötvények: Magyarország 82. Temesi 81.75 Erdélyi 79.50. Horváthországi 84.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér. *)

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. július 1-sőtől:

Május 6-ikán a m. k.-vasut Tóvis — Megyesi vonala a forgalomnak átadtván, az egész vasuti menetren Felvincz Marosvásárhely és Károlyfehérvár között változás alá jött, a gyorskocsi indulását is a vasut érkezése és indulásához kellett szabályozni, hogy minden Felvinczre érkező és onnan elinduló vasut takhoz közvetlen csatlakozás legyen. —

A gyorskocsi indulnak Kolozsvárról Felvinczre naponta kétszer, reggeli 3 és délután 4 órákor. —

Felvinczről Kolozsvárra reggel 4 órákor és délután 3 órákor a vasut megérkezése után, — Kolozsvárról Déésre marad a régi indulási idő reggeli 8 óra naponta.

Déésről Kolozsvárra délután 1 óra.

1 hely ára Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I. Coupeba 4 frt, hátulós 3 ft. 50 kr. 30 font szabad podgyászzal. Tordáig 2 frt.

Kolozsvárról Szamosújvárra 2 ft. 40. vagy vissza. Kolozsvárról Déésig vagy vissza 3 frt. 20. — 30 font szabad podgyászzal.

Minden betegnek erő és egészség gyógy-

szer költség nélkül:

Revalescière Du Barry

Londonból.

Egy betegség sem állhat ellent az isletes Revalescière du Barrynak és a gyógyszer költség nélkül eltávolított minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mi-, rigy-, nyakhártlya-, lélekzés-, hólyag- s vesébajokat gümőkört, aszkórt, asthmát, köhögést, emésztetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyengeséget, aranyerőt, vizkört, lázt, szédülést, véráramlatokat, fulgust, rozslétet és hányást, még a terhesség alatt is, diabéteszt, meláksort, elsoványodást, köszvényt, sápkört. Kivonat 73,000 tanúsítványból, oly esetekben, melyek a gyógyszernek ellenállottak.

Eceainville, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin' ezhat év óta borzasztó szenvedtem ástmányban (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-öt-ször fel kellett kelnem, hogy meg ne fulladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalescière-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavarlatlan álom és szabad lélekzésem, melyet már évek óta nélkülözök. Az égnek és önnök legyen hála.

Büllet, lelkész.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jun. 4. A Revalescière nálam csodásan hatott. Látszólag merült erőm visszazott, és új életet érzek, mint ifjugsomban. Étvágom, melyet több év óta elvesztettem, visszazott és a terhes agynomám, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Ujjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Soká szenvedtem étvágytalanságban és evés utáni hányásban. Az ön jeles Revalescière-je megszüntette a hányást és étvágyamat helyreállította. Meggyőződésem az ön Revalescière-re jének jelszégéről indit arra, hogy azt más szenvedőknek ajánljam.

Berger Károly.

62,914. sz. bizonyítvány.

Weskan, 1868. sept. 14.

Mintfog éveken át idült aranyeres bajaim, májbetegségem és elduglalom ellen bíbba alkalmaztam minden orvosi segélyt, költségbeesemben az ön Revalescière-jéhez folyamodtam. Nem adhatok elegendő hálát a jó Istennek és önnök ez értékes természetadományért, mely rám kiszámíthatlan jótét volt.

Steinmann Ferencz

Táplálóból levén mint a hus, a Revalescière felöltöttek és gyermekeknek 50-szeres árát megtakaríttatja gyógyszernek. Bádós-cselekedetben fél fontos 1.50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 frt, 12 frt 20 fr, 24 fr 36 frt. Revalescière chokoládé por- és tábla alakban 12 csészére 1.50, 24 csészére 2.50, 48 csészére 4.50, porban 120 csészére 10 frt, 288 csészére 20 fr, 576 csészére 36 frt — Kapható: Barry du Barry és társánál Bécs, Walfischgasse 8 sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerésznél. Pesten: Török, Linaben: Haselmayer, Prágában: Fürst J., Brünneben: Eder E., Dobreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Földvár: Nadhera Pálnál, Károlyváros: Brilli F.-nél, Kanizán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Fogarasi Dömötörnél, Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvártól: Dieballa Györgynél, Vághelyen: Conlegrner Ignácánál, Csernóvitban: Schürich Ignácánál. Varasdon: Dr. Halter A.-nál, Ágrámban: Irgalmasok gyógyszerházában, szonkívül a bécsi ház postai utárvány vagy utánvét mellett szétküldi.

*) E rovat alatt közlétekként csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a szerk..

